

Susanne Ravani

Det här fattade fiskarna på Råå för ett sekel sedan

29 oktober 2022 07:30

Industriellt trålfiske leder till kollapsade bestånd. Det insåg fiskarna på Råå 1907. Ändå kan EU fatta beslut om höjda kvoter 2022. Susanne Ravani besöker Fiskeforum 2022 – och blir frustrerad.

Det här är en kulturartikel. Analys och värderingar är skribentens egna.

[Öppna bild i helskränsläge](#)

”När man förbjuder det mest småskaliga fiske som existerar och som tar upp mindre mängd fisk än sälén äter, samtidigt som industrifisket tillåts fortsätta både i Östersjön och i Västerhavet, då är det ingenting annat än att sila mygg och svälja kameler”, skriver Susanna Ravani. Foto: Dans le grand blue/Jens Auer/Creative Commons

Susanne Ravani är författare och skribent på kultursidan.

Besvikelse och frustration, det är vad jag tar med mig efter två dagars djupdykning i svenskt fiske på Fiskeforum 2022 – trots uppsluppet mingel och lunch med Kungen.

Många stora ord sägs om vikten av att rädda haven och främja det kustnära fisket, samtidigt som verkligheten drar åt helt motsatt håll. De nya, höjda kvoterna för det storskaliga industrifisket som EU fattade beslut om den 17 oktober, blir en kraftfull påminnelse om att ord och handling är två helt olika saker.

På Fiskeforum på Hasselbacken i Stockholm samlas fiskare och forskare, alla olika myndigheter som har med sjö och hav att göra, folk från kommuner och regioner, lobbyister och miljökampar. Allt under överinseende av kung Carl XVI Gustaf, som invigningstalar och är på plats hela första dagen. Årets konferens är den andra i ordningen och temat är

Frustrationen märks inte bara i frågor och kommentarer från publiken, den hörs även i rösterna från forskare och experter. All data tyder på att vi kommer att få se fler kollapser av fiskbestånd, både i Östersjön och på andra ställen. Men trots att det pelagiska industrifisket, det vill säga trålfisket i öppet hav, pekas ut som den enskilt största anledningen, fattar politikerna inte de beslut som skulle kunna leda till en förändring.

Trålstoppet i Öresund lyfts flera gånger fram som ett föredöme under dagarna på Fiskeforum. Redan 1907 drev fiskarna från Råå fram det förbudet, efter att på nära håll ha bevittnat hur förödande de nya danska och tyska industribåtarna var för det överflöd av fisk som fanns runt Anholt i Kattegatt. På några få år kollapsade bestånden och då agerade Rååfiskarna för att det storskaliga vad- och trålfisket inte skulle flytta vidare till Öresund.

115 år senare pekar forskarna på just Öresund som ett positivt exempel på ett ekosystem mer i balans, åtminstone jämfört med Östersjön.

Ändå beslutar EU:s fiskeministrar att sill- och strömmingsfisket från Bornholm till Åland ska öka med 32 procent nästa år. I centrala Östersjön kommer 70 822 ton strömming fiskas upp under 2023 och av det står svenska båtar för 23 686 ton.

De av alla myndigheter annars så omhuldade kustnära fiskarna får dela på fem procent av den fångsten, 1 250 ton. Resten kommer de 20 största industritrålarna i Sverige dra upp – och 90 procent av deras fångst blir fiskmjöl till norska laxodlingar. Vi betalar sannerligen ett högt pris för att få köpa billig norsk lax och när professorn i statsvetenskap Sverker Carlsson Jäger, i sin föreläsning om social hållbarhet, pratar om konsumentmakt är det uppenbart att laxen verkligen borde bli skyhögt dyrare. Eller att vi helt enkelt borde sluta köpa den.

I Östersjön räcker strömmingen inte heller till för sälbeståndet längre. Sälarna är magrare än någonsin och en hel del kommer inte överleva en hård vinter. Många sälar har även sökt sig mot sydkusten eller upp i Öresund i jakt på mat. Vilket i sin tur leder till en ökad konkurrens mellan säl och yrkes-, sport- och husbehovsfisket i Sundet.

[Öppna bild i helskrämsläge](#)

Sill, sill, sill. EU:s fiskeministrar har tagit beslut om att sill- och strömmingsfisket från Bornholm till Åland ska öka med 32 procent nästa år. Det mesta blir fiskmjöl till norska laxodlingar. Foto: Robert F. Bukaty/AP/TT

Längst ner i fiskehierarkin befinner sig husbehovsfisket och Havs- och Vattenmyndigheten, HaV, nämner det inte ens som ett eget begrepp utan talar bara om fritidsfiske, vilket i deras terminologi består av både sport- och husbehovsfiske. Husbehovsfiskarnas representant, Lars-Ove Svensson från Gotland, talar också sist av alla på konferensen. Han lyfter fram vikten av att ha kvar det allra äldsta fisket – och glädjen över att kunna äta egenfångad strömming och spätta.

Något som varit en självklarhet längs Sveriges kust under alla tider, men som nu är hotat, bland annat här i Öresund. Sedan ett år tillbaka är garnfiske förbjudet i Skälderviken och södra Laholmsbukten och norra Öresund står på tur. Anledningen är dels att skydda tumlare, dels att inrätta marina reservat som EU beslutat om. Problemet är bara att HaV inte på något sätt kunnat visa att husbehovsfisket hotar det livskraftiga tumlarbeståndet runt Kullaberg.

När man förbjuder det mest småskaliga fiske som existerar och som tar upp mindre mängd fisk än sälen äter, samtidigt som industrifisket tillåts fortsätta både i Östersjön och i Västerhavet, då är det ingenting annat än att sila mygg och svälja kameler.

Enligt en rapport av nationalekonomen Stefan Fölster kostar dessutom det storskaliga trålfisket i Östersjön svenska staten mer än det ger, med en uppskattad nettokostnad på 239

miljoner kronor. Industrifisket får en rad olika subventioner, bland annat för bränsle, vilket sammantaget innebär att rovfisket inte bara hotar fiskbestånden utan även belastar statskassan.

Det talas mycket om en komplex och komplicerad situation, men i över 100 år har vi haft bevis för att industriellt trålfiske förr eller senare leder till kollapsade bestånd. Frågan om vi ska ha kvar det pelagiska fisket behöver få ett svar. Och om vi menar allvar med hållbarhet kan svaret bara bli att stoppa den storskaliga trålningen.

[Susanne Ravani](#)